

CATER VARESC ANTER LA CRIPELES

Enche chest an se à renovà la tradizion de la cripeles te Fascia e paassa la speisa jir a ge dèr na veiada: tei desferenc' paisés de la val la jent à metù fora da la ceses, sui festii, ti tobié e sessaben te la gejeis la cripeles de len e ence autra più fantasiouses e creatives.

Se a Vich l'è da veder la cripeles sui festii fin a dò Pasca Tofenia, Soraga à proponet "Doi varesc anter la Cripeles" lo che chest an 26 composizons les é loghedes enlongia la strèdes e la piazes de paisc, fin ai 6 de jené.

A Moena tel raion de Turchia, la cripeles les é vegnudes enjignèdes fora de la ceses, velguna su la fonestres, e amò tei tobies tipics che i é vegnui orì per l'ocajion. Tel Tobia del Copeto l di de Nadel da les 9 dadoman l'é stat l conzert del cor Enrosadira, con cianties de chesta Festes e coi Auguries a duta la comunanza. Ciantà l'é vegnù toc' del komponist de Moena Luigi Canori. Te chela ocajion un pensier l'é jit a la jent paida da la gran meta che se à destacà tel paisc de Badia. A Cianacei, Delba e Penia chest an el preve don Stefano Maffei no l'a metù a jir el tradizionel concors de la cripeles, ma ampò la jent a fornì la ceses con la cripeles de ogne sort e tropes de chestes les é enlumendènes.

Per i pascioné de la cripeles artistiches, autra raprezentazions de la naa del Bambin les è da veder a Tieser te piaz Cesare Battisti e te "le cort" de la ceses del paisc. Forin Tieser l'é in dut na otantina de cripeles, e l'ujor del Nadel l'vegn viventà da museghes da Nadel. El percors de cripeles con lumes e museghes el resta da veder fin ai 13 de jené che ven.

E recordon amò n autra belota scomenzadiva mingol fora de anter: i artisc de "Fassa art" à enjignà na mostra particolera ai 2400 metres de la utia Fredarola, tel raion dai ski del Belvedere.

Per dut l'invern l'é da veder te la utia la operes dei artisc Renato Fuccini, Tullio Bernard, Walter Riz, Mattias Sieff, Matteo e Andrea Soraperra. L'grop di artisc de Fassa Art che se à metù adum l'istà passà à ence anonzià che da lia doenterà Onlus col fin de la divulgazion de l'ert te dut l'raion da mont.

m.d.

GUATA BAINECHTN EN ÒLLA!

Il Natale è il giorno più importante per tutti i cristiani. Lo abbiamo festeggiato in famiglia come ai tempi dei nostri nonni, solo che al posto dei nostri grandi pranzi loro facevano una buona pasta, cibo cucinato solo per le grandi occasioni...

De nòcht van viarontzboa'sk van schantònderer en òlla de haiser van Tol kinn s Kristkindl za trong schea'na gschenken. De kinder stea' au van pett en de vria ont laven za schaug bos as der hòt galòkt unter en Kristpa'm. S Kristkindl, za sai' a kloa's kinn garo augòngen, der ist net quat za trong za vil schbara dinger, s ist benn en seil as der to va Bainechni vinnt men ea'ter eppes za leing u' ont nèt spìln. Laicher za trong spìln s ist de Santa Luzia as de kinn de nòcht van zbelva van schantònderer ont benn de kinder sai' braf gaben derbail s jor log se unter en Kristpa'm an schea'n gaschenk ver oa'n.

De Bainechnzait s ist de zait mear schea' van gònze jor, nèt lai ver de kinder ober ver de elteren lait aa. Umadum secht men òlls liachter as kennn u' de derver, men heart de Bainechnkanzadler as villn va vroa' de herz van lait. Men börtet der Bainechnnto.

Der vimfontzboa'sk stea't men au van pett ont men tea't au der bòlket va de kommer. Ausbende s ist òlls bais va schnea ont de liachter van Kristpa'm sai' nou u' kennn van to vriager. Men lòkt sa u' kennn de gònze nòcht ver za learnen en kloa'n Kristkindl der be za kemmen en de herz van lait. Men gea't ka Mess ont men mòcht se de guata Bainechni. S ist an to ver za plaim glaim en de lait as men hòt gearn, an to za plaim en familia.

Vil mòchen se groasa vormesn ont riaven olla de lait va de familia ver za plaim zòmm der gònze to. Dòs s ist a ding as hòt men gatun a vòrt aa ont men gea't envure za mòchen sa. Do ka ins, en de inger kloa'n derver s glam en Götterhear s ist stòrch ont men hofft se as bart asou envire gea' ver bølten zait nou.

Benn men heart kontarn de none va de sai'na Bainechnnta verstea't men abia as ist ònders gaben s lem doin jor. De kontarn van doin vormesn pet de familia gamòcht van a guata pasta, an èss as ist kemmen kocht lai za vaiern eppes va groas. De kontarn va kloa'na sackler va biscote abia gschenken as de hom pfuntn unter en òrm Kristpa'm. Ont kontent sai'n se gaben pen sell bea'ne as de hom kriagt! S ist òlls an òndes lem gaben, ober de ding mear bichte s ist gaben as s Kristkindl s ist òlbe kemmen ver za villn va vroa' de herz va òlla de lait.

Chiara Pompermaier

LADINO

MÖCHENO

Bazzar: asó bintsche, asó raich

di Luca Zotti

CIMBRO

**Dar gântz
acquedotto
vo Lusérn
bart khemmen
vornaügart,
kartza löchar
in di tum**

Servirà un milione e mezzo di euro per il rifacimento completo della rete dell'acquedotto del comune di Luserna. A dichiararlo è stato il sindaco, Luca Nicolussi Paolaz, che la scorsa settimana ha presentato il progetto alla popolazione. Attualmente le perdite e le dispersioni superano di oltre sei volte i consumi, con costi ambientali ed economici non più sostenibili.

An dopomittartage, in tortimitt in Vairta, zo reda vo bazzar un vo acquedotto. Di Sala Joseph Bacher iz gest voll pitt lusérnar un laüt vo auz o, zo hòara di lestrn affon naüge prodjekt auz zo richta in acquedotto, un von studio vürgitrakh von Kamou zo vorstiana azta 'z bazzar bo da khinnt abe von sordjenti von Kämp iz quat zo nützaz zo lega drinn in di tum bo da trang in di haüsar. In månat vo aprile von djar pasàrt dar Selbartgiredjart Toalkamou vo dar Zimbarhoachene hatt zornirt bia au zo toala z' gèlt auzgètt vo dar Provintz affon Fondo Unico Territoriale. Von 3.8 mildjü vo Euro, eppaz az bi 1.5 mildjü bartn khemmen ginüzt auz zo richta in acquedotto vo Lusérn bo da est sauguet auz gântz malamentar: aniagladar secondo gianda zo vorlur auz pa löchar af di tum meara baz sekhs litre bazzar, pen groaze un khlummane pèrdite. "Bar hām gihatt gearn z'sega ke soinda khennt zuar vil laüt af di presentatziong von prodjekt zo vornaügra in acquedotto un von risultate von studio afti sordjènti – hatta khött dar Burgarmaistar vo Lusérn Luca Nicolussi Paolaz – Ditzla bill

Di Seghetta affon Rio Bianco, a sordjènte bo da mocht khemmen auzgirichtet

Di sordjènte von Kämp, kartza bintsche bazzar vor z' lânt

vo dar gântz Hoachebene un vor 'z bèttar vo dar Bèlt, bo da, djar vo djar, iz nà zo khemma hërta bemark vor allz daz sèll bo bar djukhan in di atmosfera. Lusérn, no mearar baz àndre kamöundar mocht halt da kunt vo dise sachandarn, umbromm di sorgenti bo da gem bazzar in lânt soin hërta skärtzar."

Ma di questiong von bazzar iz nèt eppaz naügez vor Lusérn un vor di Lusérnar. Dar Arturo Nicolussi Moz, bo da hatt auzgisüacht alle di kartn bo da ren von acquedotto in Arkiv vo Stato, kontartaz: "Z bazzar iz hërta gest an problema vor üs, umbromm bar hām nia gihatt vil bazzar. Bar hòarnz vo 'n ar lettat bo da hatt gimacht nidar dar Sindaco in di djardar 1880, bo da khütt ke pan bintar soibat gest adiritùra kostretti zo macha zorgian in snea, un zo macha zorgian in snea vor a gântzez lânt hattma gimocht hakhan zboahundart vaürchtn aft djar. Asó vorstar azta khemmen augimacht di tschistèrne, sia da sèll vo dar Tetsch, asó az pi da sèll vo Lusérn, in djar 1886. 'Z bazzar von acquedotto iz khennt vil djardar spetar, darnà 'z earst belkriage benn di lusérnam hām vorstànt ke ma hatt nimear gimakh gian vür asó az bi 'z iz gest in di djardar 1800, ma ke 'z izta gest mengl von an acquedotto. Gidenkparaz ke dar acquedotto iz gest nicht àndarst baz an tubo bo da hatt nidargitrakh girade in prunn 'z bazzar von sorgenti. Benn 'z hatt slavadjart 'z bazzar von prunn iz

gest gel, odor roat, umbromm 'z iz gest augimisst pitt ploaze earde. Di vaske au affon Bersaldjo soin khennt augimacht vor da earst bòtta in di djardar '40, ma fin in di lest djardar '60 hattma gimocht gian zo nemma 'z bazzar affon prunn, odaz zo ziazaz au pinn zickln von tschistèrne".